

4. Кабінет Міністрів України. Постанова «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

5. Міністерство освіти і науки України. Навчальні програми для 1-4 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення: 20.06.2024).

6. Міністерство освіти і науки України. Наказ від 23 березня 2018 р. №283 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0283729-18#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

7. Міністерство освіти і науки України. Наказ від 13 липня 2021 р. №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

Квітень Є.Д.,
методист науково-методичного центру
предметів мовно-літературної
та історичної галузей і міжнародної інтеграції
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ
ПРЕДМЕТІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ
(УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА, УКРАЇНОЗНАВСТВО) У
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ
ОБЛАСТІ У 2024/2025 Н.Р.**

Метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їхньої соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання

на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу [9].

Молода людина повинна саме в школі навчитися «правильно вчитися».

Є поняття «здобувач освіти». Задумайтеся над ним. Освіту слід здобувати. Не просто «отримувати», «відсиджувати», «відбувати», а саме здобувати. Аби стати освіченою людиною, треба зробити багато роботи, передусім – над собою.

Ми не зможемо опанувати мову, якщо будемо просто «проходити» матеріал. Треба щодня наполегливо працювати, вдумуватися у зміст прочитаного або почутого, навчальний матеріал «пропускати» через себе, просто його запам'ятовувати.

Але найперша і найпростіша рекомендація для здобувачів освіти (зокрема й післядипломної): беріть підручник і опануйте матеріал! Держава витрачає величезні кошти на друк підручників, і цей канал отримання інформації треба активно використовувати [21].

З 2023 року розпочалася сертифікація вчителів української мови та літератури базової середньої освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту на першому циклі базової загальної середньої освіти.

Наказами МОН від 16.01.2023 №35 «Про деякі питання проведення сертифікації педагогічних працівників у 2023 році» та від 01.12.2023 №1464 «Про деякі питання проведення сертифікації педагогічних працівників у 2024 році» було визначено граничну кількість учителів української мови та літератури, які могли взяти участь у процедурі сертифікації.

Категорія вчителів	Гранична кількість педагогічних працівників, які могли зареєструватися для проходження сертифікації	
	у 2023 році	у 2024 році
Української мови та літератури	500	1000

У 2023 році для участі у сертифікації зареєструвалися 456 вчителів української мови та літератури, цього річ – 592 вчителі.

Досвід реалізації сертифікації дає змогу зробити висновок, що це є якісно нова система об'єктивного й незалежного оцінювання, яка

відкриває можливості для професійного зростання вчителя та сприяє підвищенню якості освіти.

Детальніше з довідкою можна ознайомитися за покликанням: <https://cutt.ly/hegkfXWL> (дата звернення: 14.06.2024).

Організація освітнього процесу з української мови та літератури, українознавства в закладах загальної середньої освіти в 2024/2025 навчальному році здійснюватиметься відповідно до **Законів України** «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та інших; **Указу Президента України** від 16 березня 2022 року №143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»; **постанови Кабінету Міністрів України** від 24 червня 2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»; розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р «Про схвалення **Концепції** реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»; **Санітарного регламенту** для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за №1111/35394; **Державних стандартів повної загальної середньої освіти: на рівні базової середньої освіти**: у 5-7 класах – Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою КМУ від 30.09.2020 №898); у 8-9 класах – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого постановою КМУ від 23.11.2011 №1392); **на рівні профільної середньої освіти** (у 10-11/12 класах) – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого постановою КМУ від 23.11.2011 №1392) [16].

У 2024/2025 навчальному році вивчення української мови та літератури здійснюватиметься за такими програмами:

- у 5-6 класах – за модельними навчальними програмами, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом від 12.07.2021 №795 (зі змінами, внесеними у додаток наказами Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 №898, від 29.09.2021 №1031, від 13.12.2021 №1358, від 02.02.2022 №96, від 09.02.2022 №143,

від 11.04.2022 №324) (гриф Міністерства станом на 1 серпня 2022 року надано 95 модельним навчальним програмам);

- у 7 класах – за модельними навчальними програмами, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 №883;

- у 8-9 класах – за навчальною програмою зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 №804;

- у 10-11 класах – за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОН від 23.10.2017 №1407.

Модельні навчальні програми розміщені на офіційному сайті МОН за покликанням: <https://cutt.ly/2egklsH4> (дата звернення: 14.06.2024).

Протягом 2024/2025 навчального року задля забезпечення якісного виконання освітніх програм в умовах очного та/або дистанційного навчання варто більше уваги надати повторенню вивченого матеріалу за минулий рік, продовжувати коригуюче навчання, адже освітні втрати необхідно компенсувати.

Для цього може бути проведено діагностичні роботи (усні співбесіди), опитування в 5-11-х класах з навчальних предметів з метою визначення рівня засвоєння матеріалу учнями за попередній рік. Слід зазначити, що оцінки за такі діагностичні роботи небажано виставляти до класного журналу, адже вони є орієнтиром для визначення рівня залишкових знань і вмінь. Відповідно до результатів спланувати роботу (колективну або індивідуальну) щодо актуалізації окремих тем, систематизації знань та вмінь, практичного їхнього закріплення тощо. Тривалість періоду такого навчання кожен учитель визначає самостійно: попередньо планує з урахуванням досвіду організації дистанційного навчання, вносить певні корективи до плану після проведення діагностичних робіт.

Педагогічне діагностування – вид діяльності, мета якої полягає у встановленні й вивченні ознак, що характеризують стан і результати процесу навчання і яка дає змогу на цій основі прогнозувати можливі відхилення, визначати шляхи їхнього попередження, а також коригувати процес навчання з метою підвищення якості його результату.

Поняття «педагогічна діагностика» було запропоноване німецьким дослідником Карлхайнцом Інгенкампом у 1968 році за аналогією з медичною і психологічною діагностикою. На його думку, педагогічна діагностика покликана, по-перше, оптимізувати процес індивідуального навчання, по-друге, в інтересах суспільства забезпечити правильне

визначення результатів навчання і, по-третє, керуючись критеріями, що заздалегідь розроблені, звести до мінімуму помилки.

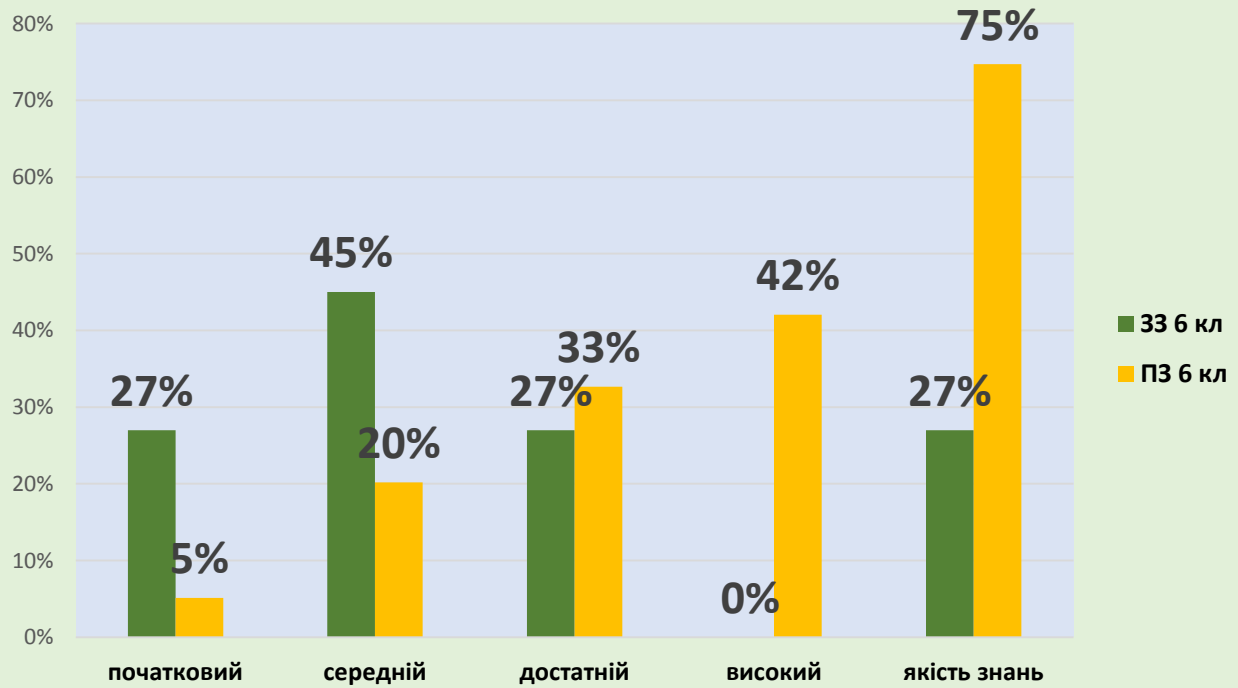
Розроблення інструментів для діагностування освітніх втрат та ефективності роботи з надолуження

Первинне (вхідне) діагностування освітніх втрат	<ul style="list-style-type: none"> • діагностичні роботи мають охоплювати результати навчання за попередній період • діагностичні роботи мають забезпечувати охоплення всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті • діагностичні роботи мають бути зосереджені на «ядерних елементах» • діагностичні роботи мають бути функційними • діагностичні роботи мають бути забезпечені чіткими критеріями й схемами оцінювання 	Вторинне діагностування ефективності втручання для надолуження освітніх втрат
---	--	---

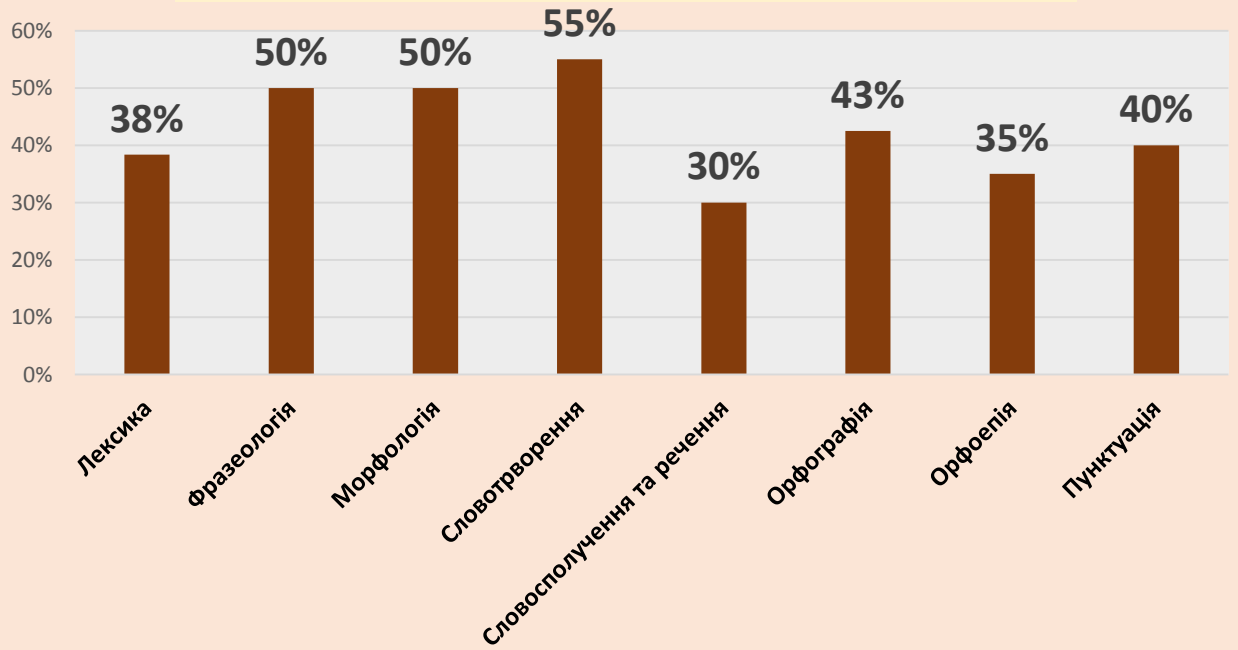
На виконання наказу Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) від 09.10.2023 №272 «Про організацію діагностування освітніх втрат у закладах загальної середньої освіти» Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області провів II етап діагностування освітніх втрат у закладах загальної середньої освіти у форматі онлайн-тестування, яке проходило з 13 по 30 травня 2024 р. відповідно до поданих графіків закладів загальної середньої освіти.

В онлайн-тестуванні з української мови у 6-х (підсумкові знання за 6 клас) та 9-х (підсумкові знання за 9 клас) класах взяли участь 1360 учнів із 46 ЗЗСО області 22 територіальних громад області, а саме: 723 учні 6-х класів (середній бал – 4,95) та 637 учнів 9-х класів (середній бал – 5,49).

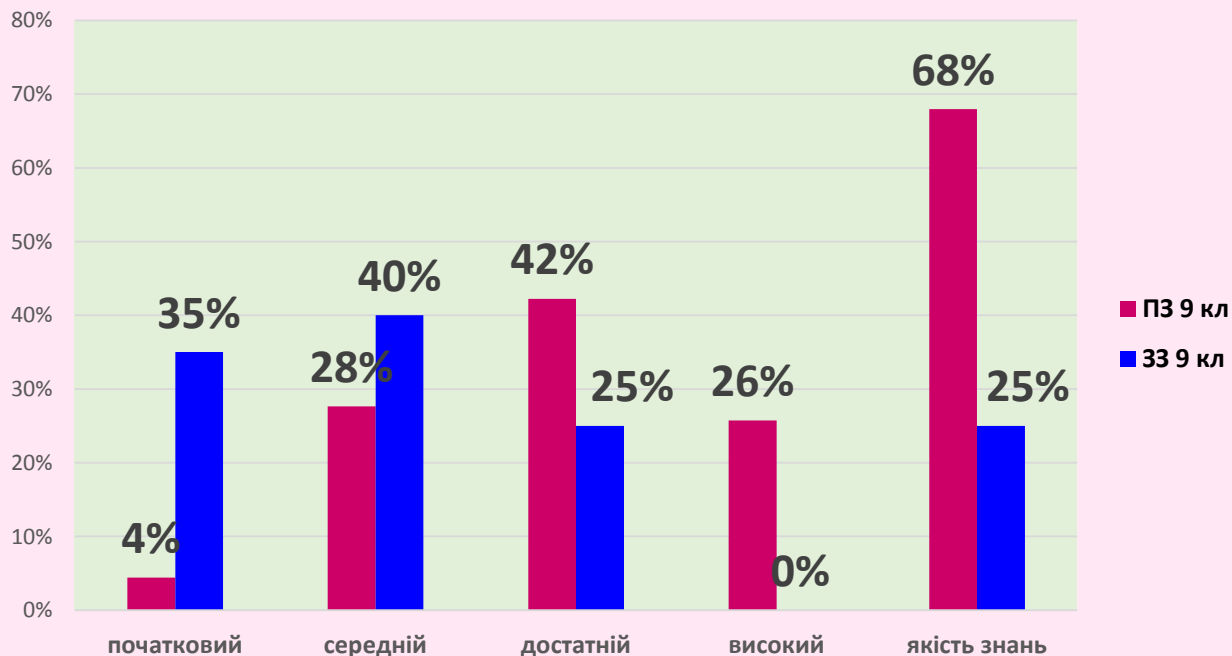
Порівняльний відсотковий аналіз за рівнями залишкових та підсумкових знань з української мови учнів 6 класу

Порівняльний відсотковий аналіз підсумкових знань з української мови учнів 6 класу за темами

Порівняльний відсотковий аналіз за рівнями залишкових та підсумкових знань з української мови учнів 9 класу

Порівняльний відсотковий аналіз підсумкових знань з української мови учнів 9 класу за темами

Інститутом післядипломної педагогічної освіти узагальнено кількісний звіт за результатами онлайн-тестування та здійснено відсотковий аналіз за темами й порівняльний аналіз за рівнями.

На допомогу педагогам інститут розробляє модель системної роботи з подолання освітніх втрат у ЗЗСО Чернівецької області.

В освітньому процесі заклади загальної середньої освіти можуть використовувати лише навчальну літературу, що має гриф МОН України або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» відповідною комісією Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Перелік навчальної літератури постійно оновлюється і доступний на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>; дата звернення: 14.06.2024).

В умовах нового формату освітньої діяльності в Україні – дистанційної форми навчання в період воєнного стану, карантинних заходів у режимі онлайн і офлайн – рекомендуємо вчителям продовжувати використовувати сучасні електронні ресурси **ZOOM, Viber, Skype**, безкоштовні платформи **Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams**, записи уроків у межах проєктів «**Всеукраїнська школа онлайн**», «**Якість освіти**». ВШО – Всеукраїнська школа онлайн – це українська національна освітня платформа для дистанційного та змішаного навчання учнів і методичної підтримки вчителів (<https://lms.e-school.net.ua/>; дата звернення: 14.06.2024). Мета українського проєкту «**Якість освіти**» (<http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna>; дата звернення: 14.06.2024) – надавати фахову допомогу освітянам України, поширювати авторські методики викладання, вести прямий діалог з авторами підручників, забезпечити зв'язок між провідними фахівцями в кожній науковій галузі, методистами, управлінцями, учителями.

Українські видавці навчальної літератури постійно шукають шляхи підвищення якості власної продукції та шляхи сприяння розвитку української освіти. Група видавництва ініціювала український проєкт «**Якість освіти**» і запрошує приєднатися до його розвитку всіх небайдужих. У рамках цього проєкту постійно розробляються сторінки авторів українських підручників, на яких кожен авторський колектив має змогу у вигляді відеопрезентації донести до вчителя авторську концепцію і власне бачення методики використання підручника в освітньому процесі.

Учитель може організувати дистанційне навчання за допомогою поєднання онлайн-занять через Zoom, Skype, Instagram, Google Hangouts; заздалегідь записаних відеоуроків, презентацій від учителів чи із зовнішніх освітніх ресурсів; ретельно підібраних завдань для самостійної роботи із подальшою перевіркою; використання безкоштовних

вебсерверів та платформ, наприклад, Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams.

Актуальною формою навчання є також розміщення записів відеоуроків з різних навчальних предметів, презентацій, відеоконференцій, інформування учнів та батьків про освітні ресурси, що сприятиме кращому засвоєнню знань учнів із різними рівнями підготовки. Важливо, щоб в учнів були чіткі інструкції до завдань, які необхідно виконати, та був вільний доступ до навчальних матеріалів.

Надзвичайно важливим є чітка система організації навчання в школі з самостійним опрацюванням матеріалу (розклад, критерії оцінювання, узгодження кількості контрольних робіт (не більше 3 на тиждень), врахування вікових особливостей щодо виконання домашніх завдань. Домашні завдання мають бути посильними для самостійного виконання дітьми (мати чіткі поради та інструкції).

Якщо вчитель чітко спланує роботу, визначиться, як буде проводити навчання, які цифрові сервіси буде використовувати, підготує/використовуватиме якісні навчальні матеріали та організує зворотній зв'язок з учнями, то таке навчання забезпечить необхідну якість освітніх послуг.

Для організації дистанційного навчання пропонуємо скористатися методичними рекомендаціями, поданими у листах МОН від 23.03.2020 №1/9-173; від 16.04.2020 №1/9-213; методичними рекомендаціями «Організація дистанційного навчання в школі» (авт. А. Лотоцька, А. Пасічник), розробленими за підтримки МОН (<https://cutt.ly/MynTayc>; дата звернення: 14.06.2024); матеріалами, що розміщені на сайті ІППОЧО (http://ippobuk.cv.ua/?page_id=1758; дата звернення: 14.06.2024).

«Дивослово» – щомісячний науково-методичний журнал, призначений для вчителів української мови й літератури. Входить до наукометричної бази даних Slavic Humanities Index. Матеріал подається в трьох розділах: «Методика викладання мови й літератури», «Мовознавство», «Літературознавство і компаративістика». Основні рубрики – «Офіційні матеріали», «Особистісно зорієнтоване навчання», «Профільне навчання», «Інноваційний урок», «Робітня словесника», «Науковець – практикові», «Нові підручники й посібники», «Бібліотечка вчителя-словесника», «Література рідного краю», «До мовних глибин», «Позакласна робота», «Музеї України», «Новочасна література». Редакція видає методичний щомісячник «Бібліотечка «Дивослова» (<https://dyvoslovo.com.ua/bibliotechka/>; дата звернення: 14.06.2024), де

друкуються тематичні матеріали, які вчитель може використати в підготовці до уроку.

Рекомендуємо для використання в роботі матеріали всеукраїнського дослідження НУШ у 5-6 класах: https://drive.google.com/drive/mobile/folders/1jttL7xBtmn21vobn4Nd-Mr-49L_alYe (дата звернення: 14.06.2024).

Долучайтеся до нашої спільноти «Філологи-україністи Буковини» у фейсбуці: <https://www.facebook.com/groups/760641894123305> (дата звернення: 14.06.2024). Тут ми розміщуємо та поширюємо методичні матеріали для філологів, пропозиції щодо навчально-методичного забезпечення предметів.

В освітній програмі закладу освіти загальний обсяг навчального навантаження визначається в навчальному плані, а навчальні програми предметів/інтегрованих курсів подаються переліком. Очікувані результати навчання здобувачів освіти окреслюються у навчальних програмах предметів/інтегрованих курсів (що є складниками освітньої програми). На основі навчальної програми предмета/інтегрованого курсу вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Календарно-тематичне та поурочне планування вчитель здійснює в довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст і оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Встановлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу загальної середньої освіти міста, району чи області є неприпустимим. Автономія вчителя має бути забезпечена академічною свободою, яка включає свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Учитель має право на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників. Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних

результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в підручнику. Учитель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем [16].

Актуальною залишається робота з електронними варіантами навчально-методичних посібників і підручників, що розміщені на сайті Інституту модернізації змісту освіти на сторінці електронної бібліотеки за покликанням <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/> (дата звернення: 14.06.2024).

Фронтальні та індивідуальні види контролю проводяться з урахуванням матеріально-технічних можливостей закладу освіти, учителя-філолога. Педагог на свій розсуд може визначати вид та зміст завдань. Необхідні рішення щодо організації освітнього процесу, зокрема з української мови та літератури, можуть прийматися професійними спільнотами вчителів-філологів.

Завдання оцінюються відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів. Наголошуємо, що втратив чинність наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 №289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти», і наполегливо рекомендуємо детально ознайомитися з наказом Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» за покликанням: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/66a/ca0/d35/66aca0d35fbf4463777818.pdf> (дата звернення: 07.08.2024).

Звертаємо увагу на кількість фронтальних та індивідуальних видів контрольних робіт з української мови в закладах загальної середньої освіти.

Фронтально оцінюють диктант, письмовий переказ і письмовий твір (навчальні чи контрольні види робіт), *мовні знання й уміння*, запис яких здійснюють на сторінці класного журналу «Зміст уроку».

Індивідуально оцінюють говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) і *читання вголос*. Для цих видів діяльності не відводять окремого уроку, проте визначають окрему колонку без дати на сторінці класного журналу «Облік навчальних досягнень».

У *I семестрі* проводять оцінювання двох видів мовленнєвої діяльності (усний переказ, діалог). У *II семестрі* – оцінювання таких видів мовленнєвої діяльності, як усний твір і читання вголос.

Результати оцінювання *говоріння* (діалог, усний переказ, усний твір) і *читання вголос* протягом семестру виставляють у колонку без дати й ураховують у семестрову оцінку.

Повторне оцінювання із зазначених видів мовленнєвої діяльності не проводять.

Перевірка мовних знань і вмінь здійснюється за допомогою завдань, визначених учителем (тести, диктант тощо) залежно від змісту матеріалу, що вивчається.

Оцінку за читання напам'ять творів з української літератури виставляють у колонку без дати з надписом «Напам'ять».

Тематичну оцінку виставляють на підставі поточних оцінок з урахуванням контрольних робіт. *Семестрову* – на основі тематичного оцінювання та результатів оцінювання певного виду діяльності: *говоріння* (діалог, усний переказ, усний твір) або *читання вголос*.

Якщо дитина прохворіла частину семестру, пропустила, наприклад, одну тематичну, не має оцінки за якийсь вид мовленнєвої діяльності, то оцінка за семестр виводиться учителем залежно від динаміки особистих навчальних досягнень учня (учениці), важливості пропущеної теми чи теми, за яку учня (ученицю) атестовано (тривалість вивчення, складність змісту, ступінь узагальнення матеріалу). За таких умов оцінка за семестр може бути такою, як тематична (якщо вона одна), або знижена на кілька балів (на розсуд учителя).

Оцінка за контрольний твір з української мови/літератури та переказ є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Переказ» не роблять).

Акцентуємо увагу, що в разі відсутності учня на одному зі спарених уроків під час написання контрольного твору, переказу рекомендуємо давати йому індивідуальне завдання, визначене вчителем. Зазначене завдання виконується учнем під час уроку.

Кількість робочих зошитів з української мови за класами:

- 5-9 класи – по два зошити;

- 10-11 класи – по одному зошиту.

Для контрольних робіт з української мови в усіх класах використовують по одному зошиту.

Ведення зошитів оцінюють від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважають поточною оцінкою, яку зараховують до найближчої тематичної. Під час перевірки зошитів ураховують наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботи.

У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати «н/о» (нема оцінки).

З метою формування читацької компетенції доцільним є використання в освітньому процесі інтерактивних форм (відповідні інтернет-ресурси, мультимедіа, електронні книги й бібліотеки, аудіозаписи) і методів викладання предметів мовно-літературного спрямування, що мотивують інтерес учнів до читання, засвоєння літературних творів, уміння вступати в діалоги, аргументувати свою думку. Також необхідно включати матеріали щодо різних методик активного читання. Учитель має акцентувати увагу на підвищенні рівня читацької грамотності учнів, зокрема, формуванні здатності учня сприймати, аналізувати, використовувати й оцінювати письмовий текст задля досягнення певних цілей, розширювати свої знання й читацький потенціал.

Навчальна та методична література з української літератури, рекомендована МОН, зазначена в Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки, який буде розміщений на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki>; дата звернення: 14.06.2024).

Вивчення курсу «Українознавство» продовжуємо здійснювати за програмою «Українознавство. Навчальна програма для учнів 5-11 класів закладів загальної середньої освіти України» (Київ, 2020; схвалено вченою радою Науково-дослідного інституту українознавства (протокол №7 від 30 липня 2019 року); рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН України від 10.08.2020 №1/11-5310) [18].

Очевидно, що оновлений державний стандарт потребуватиме нових підходів до оцінювання результатів навчання, тобто компетентностей здобувачів освіти. Наразі з новими підходами до загальнонаціонального підсумкового оцінювання та концепцією ДПА-9 можна ознайомитися в Стратегії освітніх оцінювань до 2030 року (<https://cutt.ly/pegEF3EP>; дата звернення: 14.06.2024), яку ще 2019 року презентував Український центр оцінювання якості освіти. Звісно ж, у зв'язку з реаліями нашого життя в

умовах війни окремі положення Стратегії зазнають змін, зокрема в частині ширшого впровадження оцінювань на комп'ютерній основі [17].

Для освітян створено інформаційний порадишник і чат-бот з роз'ясненнями щодо атестації: <https://t.me/cprppdmrBot> (дата звернення: 14.06.2024).

**Нормативно-правові документи, які рекомендуємо для ознайомлення та використання у 2024/2025 навчальному році
(дата звернення: 14.06.2024)**

- Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 №563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»: <https://cutt.ly/AegEH3eq>;

- Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2022 №707 «Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі»: <https://cutt.ly/BegEJIUQ>;

- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2022 №1371 «Про затвердження Змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України» (щодо тривалості онлайн-уроків для школярів): <https://cutt.ly/QegEJ5eu>;

- Перелік рекомендованої МОН навчальної літератури на 2024/2025 навчальний рік: <https://cutt.ly/pegELgxM>;

- Лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій №03-1870/162-2 від 14.06.2022 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти»: <https://cutt.ly/HegELPsD>;

- Наказ МОН від 01.04.2022 №289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»: <https://cutt.ly/TegEL0LZ>;

- Наказ МОЗ №2205 від 25.09.2020 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти»: <https://cutt.ly/NegEZdg8>;

- Наказ МОН від 08.09.2020 №1115 (zareєстровано в Міністерстві юстиції 28.09.2020 за №941/35224) «Деякі питання організації дистанційного навчання»: <https://cutt.ly/2egEZADH>;

- Положення про сертифікацію педагогічних працівників (зі змінами від 24.12.2019): <https://cutt.ly/zegEXx5c>;

- Інструкція з діловодства у закладах загальної середньої освіти: <https://cutt.ly/1egEXM1b>;

- Сценарій Першого уроку у 2024/2025 навчальному році:
<https://cutt.ly/SegEC12Z>.

Для практичного застосування філологам рекомендуємо (дата звернення: 14.06.2024):

- упорядкований каталог рекомендованих джерел за компетентностями та напрямками підвищення кваліфікації, розміщений на сайті ІППОЧО: http://ippobuk.cv.ua/?page_id=6536, у т.ч. опрацювання джерел для формування предметно-методичної компетентності з мовно-літературної освітньої галузі;

- Нова українська школа: путівник для вчителя 5-6 класів:
<https://drive.google.com/file/d/1p9yEcZm2Z66tDnOWRK7Yq-y6tSnxIj41/view>;

- методичні рекомендації щодо оцінювання:
https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/;

- модельні навчальні програми: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>;

- презентації модельних навчальних програм для 7 класів закладів загальної середньої освіти: <https://imzo.gov.ua/prezentatsii-model-nykh-navchal-nykh-proham-dlia-5-6-klasiv-zakladiv-zahal-noi-seredn-oi-osvity/>;

- навчально-методична скарбниця НУІІ: 5-6 класи:
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1mC99CMln4MEbhW_G4v62ptgK8i0MpJAv/edit#gid=1559956736; 7 клас: <https://drive.google.com/drive/folders/1x1-uJKhUobIev7MpPW1hG9NBf4OQDScQ>.

Ситуація сьогодні в нашій країні вимагає ще більш оперативного впровадження в освітній процес підходів, що здатні підтримати наших учнів емоційно та академічно. У статті «5 причин впровадження в освіту соціально-емоційного навчання» ви знайдете п'ять унікальних аспектів, що підкреслюють важливість SEL та шляхи його впровадження в освітній процес [23].

Список використаних джерел та літератури

1. Закон України «Про освіту». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в

умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022). Сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/224257.html> (дата звернення: 14.06.2024).

4. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

5. Указ Президента України від 16 березня 2022 року №143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143/2022#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

8. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за №1111/35394. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

9. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. №898. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

10. Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти, затверджений постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

11. Навчально-методичне забезпечення мовно-літературної галузі в 5-7 класах НУШ. Сайт Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області. URL: http://ippobuk.cv.ua/?page_id=9803 (дата звернення: 14.06.2024).

12. Динамічні творчі групи. Сайт для вчителів української мови та літератури, українознавства. URL: <https://sites.google.com/view/evgeniakviten/%D0%BD%D1%83%D1%88> (дата звернення: 14.06.2024).

13. Навчальні програми. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi> (дата звернення: 14.06.2024).

14. Електронні версії підручників. Сайт Інституту модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/> (дата звернення: 14.06.2024).

15. Сайт видавництва «Дивослово». URL: <https://dyvoslovo.com.ua/> (дата звернення: 14.06.2024).

16. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktivno-metodichni-rekomendaciyi-shodo-vikladannya-navchalnih-predmetivintegrovanih-kursiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci> (дата звернення: 14.06.2024).

17. Путівник реформою НУШ: усе, що потрібно знати вчителю. Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/experience/putivnyk-reformoyu-nush-use-shho-potribno-znaty-vchytelyu/> (дата звернення: 14.06.2024).

18. Українознавство. Навчальна програма для учнів 5-11 класів закладів загальної середньої освіти України. Київ, 2020. URL: https://drive.google.com/file/d/1hZrf04Ods-TrrefhFXC7ANQzVkCL_KLD/view?usp=sharing (дата звернення: 14.06.2024).

19. Учитель року – 2024. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/olimpiadi-ta-konkursi/konkursi/konkursi-dlya-pedagogiv/vseukrainskiy-konkurs-uchitel-roku/uchitel-roku-2024/shchodennik-konkursu-2024/ukrainska-mova-ta-literatura-2024-2> (дата звернення: 14.06.2024).

20. Збірник календарно-тематичних планувань з української мови та літератури на 2023/2024 н.р. URL: <https://www.schoolife.org.ua/zbirnyk-kalendarno-tematychnyh-planuvan-z-ukrayinskoyi-movy-ta-literatury-na-2023-2024-n->

r/?fbclid=IwAR2jpnRV36Cx5146RcluPD8GH3yFbcRBNRxxQtSj8iu_3sxOgQIKMqF3Is (дата звернення: 14.06.2024).

21. Сергій Захарін про втрати в освіті. URL: <https://shkola.obozrevatel.com/ukr/news/berit-pidručnik-i-opanovujte-material-sergij-zaharin-pro-osvitni-vtrati-provisannya-nush-ta-problemi-v-shkilnij-osviti.htm> (дата звернення: 14.06.2024).

22. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти» від 16.01.2020 №54, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 р. за №154/34437. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text> (дата звернення: 14.06.2024).

23. 5 причин впровадження в освіту соціально-емоційного навчання. URL: <https://cutt.ly/xegE9TfE> (дата звернення: 14.06.2024).

24. Лист Державної служби якості освіти від 14.06.2024 №01/01-20/1157 «Про матеріали щодо результатів сертифікації вчителів української мови та літератури, вчителів математики».

Куриш С.М.,

завідувач науково-методичного центру
предметів мовно-літературної
та історичної галузей і міжнародної інтеграції
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»,
доцент

Блажевська Н.В.,

методист науково-методичного центру
предметів мовно-літературної
та історичної галузей і міжнародної інтеграції
КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»

ПРО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2024/2025 Н.Р.

Вивчення іноземних мов у 2024/2025 навчальному році здійснюватиметься за декількома Державними стандартами та Типовими освітніми програмами: